

Лідія Чупіс

СТРАСТІ ЗА ЮРОДИВИМ

Вчителю з далеких доріг

Дійові особи:

Ісус Назарянин, цар Юдейський

Понтій Пілат, намісник Риму в Єрусалимі

Кайяфа, первосвященик

Анна, первосвященик, тесть Кайяфа

Симон, селянин

Перший чоловік

Другий чоловік

Третій чоловік

(Вони ж – легіонери та фарисеї)

Перша жінка

Друга жінка

Третя жінка

Магдалина

Прокула, дружина Понтія Пілата

Юродивий

КАРТИНА ПЕРША

Чорний квадрат сцени — безмір понад простором і часом,
вічна дорога на Голгофу. Посеред сцени лежить хрест, над
ним височить Ісус. Люди бачать Того, хто під і не чують То-
го, хто над.

Перша жінка
Упав!

Друга жінка
Упав!

Другий чоловік
Звалили ноші!

Третій чоловік
Хрест переважає слова!

Юродивий
Скажіть, куди втікають воші,
Коли злітає голова?

Перший чоловік
Упав!

Другий чоловік
Упав!

Третій чоловік
Не втримав неба...

Другий чоловік
То князь пільми бере на сміх!
Третій чоловік
Голгофа виросла на ребрах,
Адама — батька нас усіх...

Юродивий
Прийшла землі остання весна —
Не виб'є дерево листка.
Голгофо, ти ведеш в Небесне —
Хода Небесного легка.
Голгофо, Божа наречена!
Хай ти не виростиш лози —
Камінна плоть твоя спасенна
Однею краплею сльози...

Перший чоловік
Упав!

Третій чоловік
Упав!

Другий чоловік
Хвала Пілату!

Перший чоловік
Казав, за мить зруйнує храм!

Третій чоловік
Він обіцяв його підняти...

Другий чоловік
Коли підняться зможе Сам!

Перший чоловік
Упав!

Третій чоловік
Упав!

Другий чоловік
На допомогу
Поклич отих, які не жнуть!

Юродивий
Ви проклянете цю дорогу,
А вас онуки прокленуть...

Ісус (*ретроспективно*). Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне. Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. Блаженні лагідні, бо землю спадкують вони. Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагородовані будуть. Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.

Третій чоловік
Він втратив мову з переляку.
Воно і звісно — смертний час...

Другий чоловік
Ні! Язика засунув в сраку —
І з тим, і з сим в них негарзд!

Юродивий
Хто має вуха — той дослуха,
Із німоти грядуть слова!
Третій чоловік
Кого повчаєш? Всім жовтуха
Злобою вуха залила...

Другий чоловік
Як не знаходить Він нового,
Хай за нове продасть старе!

Перший чоловік
От-от, навідає старого —
І пару скалок підбере!

Ісус. Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. Блаженні миротворці, бо вони Божими стануть. Блаженні гнані за правду, бо їхнє Царство Небесне. Блаженні ви, як ганьбити та гнати

вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати
всьяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіть-
ся — нагорода бо ваша велика на Небесах! Бо так
гнали й пророків, що були перед вами!

Перший чоловік
Його мовчання травить душу!
Пустіть мене, я геть піду!

Третій чоловік
Проти юрби — юрба задушить...

Другий чоловік
Не випадковий ти в ряду!

Третій чоловік
Усі ми тут не випадкові,
Такі ж раби поміж рабів.

Перший чоловік
Іду за ним! Іду, відколи
Урозумів себе в собі.

Другий чоловік
Собі служив, і так невміло!

Юродивий
Перев'язав один вас біль...

Третій чоловік
Душа горбата горбить тіло,
А думка мозок їсть, як міль.

Перший чоловік
Я не прошу до Твого раю!
Я ненавиджу шурхїт крил!
І не тому, що покидаєш...

Третій чоловік
Для кого двері Ти відкрив?

Другий чоловік (*до Першого*).
Пускаєш, недоносок, слину?
Мотаєш соплі на кулак?
То підставляй, як можеш, спину
Чи падай тут таки навznak!

Юродивий
Ти, що сховав зіниці в більма,
Брехня тобі поводитиме!
Невже вона така всесильна,
Що очі світла роздере?
Він відпросив тебе у Бога!
Хоч захлинайся, світло пий!

Перший чоловік
Кричить він, людоньки, до кого?
Я від народження сліпий!

Третій чоловік
І зрячий гине у пустелі.
У гурті виживе й сліпий.

Перший чоловік (*до Юродивого*).
Тебе ізмалку давлять стелі,
Не доливай у жовч ропи,
Бо сам і питимеш отруту.

Другий чоловік
Ще не один не здох кретин!
І не патякай, а спокутуй,
Ти тільки крекчеш — стогне Він.

Третій чоловік
Їх не суди. Легкий на вдачу,
Ти — м'ячик світла маячні.

Той — під хрестом — Він сонце бачить,
А ніч пасти — йому й мені.
(Показує на Другого чоловіка).

Другий чоловік
І дякуй, дурню, своїй мамі,
Якщо така ще в світі є.

Третій чоловік
Той, що ковтнув повітря в храмі,
Той місце цінить в нім своє.

Юродивий
То чим ви кращі від Іуди?
Той вже на горлі гріх несе...
Поліна тесані — не люди,
Один старався фарисей.

Третій чоловік
Ні, теслярів у нас багато.
Твоєму тягнуть он гвіздка.

Юродивий
На роги брат здіймає брата,
Облуда: «Братіку!» — гука.
А ти, каліка сухорукий,
Дай потримати дубчака,
Й держи міцніш невіру-суку,
Дивись, відніметься рука.
А чорна капость тягне тічку,
Смердючим гноєм мітить слід.
Зомлілу совість кинув в річку
Стервоглитаєм на обід?
Кривенька совість, а не риба.
Й пірнула каменем на дно.
Ха! Ха! Спливе шматочок хліба
Й дитину вдавить... Все одно
Тобі!

Біль!
Який нестерпний біль!!!

Другий чоловік
А щоб ти вітром подавився!

Третій чоловік
До сивини не доплисти.

Перший чоловік
Твій батько з курвою водився
Й по світу виблядка пустив.

Другий чоловік
Закрийте яму чорнороту!

Третій чоловік
Його гарячка розвезла.

Юродивий
Я з кров'ю злизую скорботу
З твого високого чола!

Перший чоловік
Як ліве й праве вони схожі.

Другий чоловік
Два вінценосці — два царі.

Третій чоловік
Безумний агнець — агнець Божий.

Другий чоловік
А той, як дзеркало вгорі.

Третій чоловік
І ворогів своїх любіте!

Другий чоловік
Рубайте дерево й йому.

Третій чоловік
Не добивайте, що прибите!

Перший чоловік
Хай не розкашлює чуму!

Юродивий
Чому?

Чому відмітив мій народ
Дороговказом на Голгофу?
Іуда виє, мов койот,
На очманілу з горя дрофу.
Украв скалічене з гнізда,
Та й на поталу на собачу,
Промінням витече зірда,
Аби осліпнути й не бачить.
Біда поросна, як свиня,
Останній мозок вигризає,
І страх убогих підганя
Чи то до пекла, чи до раю.
В шаленстві згуби і гонить
Каміння сієте нещасні,
Усім Небесний завинив,
То вдарте — всі — і одночасно!
І тільки смерть, ласкава смерть
Погладить Сина по голівці.
Вже чашу виповнену вщент
Несуть народи-боговбивці!

Другий чоловік
Йому й кілка у горло мало!
(кидається на Юродивого)

Юродивий
Мамо!!!

І сус. Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже ні на що, хіба що на двір була висипана та потоптана людьми. Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник — і світить воно всім у домі. Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, який на Небі.

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ ПЕРША
Юродивий, Прокула, Пілат

Юродивий
Мамо, що вам сказав ваш дивний гість?

Прокула (*плаче*)
Сказав, дитино, ми не хворі,
Сказав, що ти — далека вість
З тих островів, які ще в морі,
У морі вічності пливуть
Назустріч нашому «небути» —
Згора Вогненний у майбутнє.
Так він сказав.

Юродивий
І наче вкрав,
Те, що давно вже суттю стало.
На плечі чорне небо впало,
І тисне холодом чоло.
Що це було?

Прокула
Ти спав з годину.

Юродивий
Не можна шкуру сорочину,
Яку вже латану й вошиву,
Чортам обдерти на поживу.
Я примирився із життям —
Хіба існує міра бідам:
Радіти вивчишся гостям —
Коли прийшли, то, може, й підуть.
В передчутті видінь і сказу,
Як пес побитий біг із хати,
Бо усвідомлював відразу,
З якою одсахнеться й мати...

Прокула
Не докоряй мені — докора
Сама собі я і до віку.

Юродивий
Він говорив вам про покору
Земній юдолі й чоловіку?
Він вміє солодко співати!
Той голос чується і сниться...

Прокула
Не зволив снідати у світлиці...
Не варто, каже, дратувати
Пустим хазяїна палат...

Раптово і різко входить Пілат.

Юродивий
Цілую тінь твою, Пілат!

Пілат
Чого прийшов?

Юродивий
Ніхто не бачив...

Пілат (*на Проклу*)
Над нею зглянься — денно плаче.

Юродивий
Істоту гониш ти гониму —
І Бог, і люди потовкли.
Я не з'являвся, як із Риму
Сюди від долі ви втекли.
Дозволь зостатись. Я здоровий
І духом, й тілом, як ніколи!

Пілат
Телятко вим'я ссе корови,
А виросте і б'є від сказу.

Юродивий
Ні! Ні разу
Тебе в чорноті не нарік!

Пілат
Це — їй і тільки їй розкажу!
Йди геть!

Юродивий
За мною на поріг
Просуне слідом неминуще
І не відступиться по смерті...

Пілат
Слова гнилі в гниле вилущуй!

Юродивий
На клапті дні твої подерті,
Як листя в зиму, в ніч летять,
І Він простить, та не простять
Свої ж бо очі.
Глухнуть вуха.
А ти все слухай, слухай, слухай
Те, що звучатиме завжди!

Пілат
Йди!
Йди страшна подоба роду!

Юродивий
Броду
Не знайдеш, бідний мій Пілат.
Я слід цілую твій стократ...

КАРТИНА ДРУГА
Ісус, Юродивий, Магдалина, інші

Ісус. Не подумайте, ніби Я руйнувати закон чи Пророків прийшов. Я не руйнувати прийшов, але виконати. По правді кажу вам: допоки небо і земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. *(Ісус продовжує виголошувати Нагорну проповідь протягом усієї другої картини.)*

Перша жінка
Упав!

Друга жінка
Упав!

Третя жінка
Де правда в світі?

Юродивий
Збивають посвисти коси!

Перша жінка
Дозвольте кров йому омити!
Комусь і цей нещасний син!

Перший чоловік
А чи своїх тобі не шкода?

Третій чоловік
Порозгубила, мабуть, десь.

Другий чоловік
Міняю сльози я на воду:
За квартиру кварта — честю честь.

Перша жінка (*до Першого чоловіка*)
Коли б було дитя не шкода,
То стільки б пішечки не йшла.
На нім, красивім, — твоя врода,
А на мені — зола від зла.

Третій чоловік
Безумний день! Безумні люди!
Безумство світом торохтить!

Перша жінка (*до Першого чоловіка*)
Я помолюся і забуду
Тебе й себе у Нім на мить.

Магдалина (*нахиляється над Ісусом*)
Хто ти мені, Коханий Муже?
Хто я Тобі, Небесний Гість?
Не вчора мозок занедужав,
І чорна думка душу їсть.
Чому життя не відісниться?
Чому, крізь ночі бредучи,
У Небо стукає блудниця,
Яку ще з малку відлучив?!
А, може, й так воно на краще,
Що хтось уб'є, а не самі...
Вже ніч розкрила чорну пацу,
Й нема старіших у пільмі...

Третій чоловік
Що розспівалась, пташка Божа?

Другий чоловік
Не по зубах висить горіх?

Перший чоловік
Ти перемала всіх на ложі,
А Він — солодший від усіх?

Другий чоловік
Він найсильніші має ноги
І найтвердіший спілий плід.

Перший чоловік
Вона прив'язана за роги —
І ті лоскочуть їй живіт!

Магдалина
Ти, пальцем роблений в світлиці,
Смердючий тхір слабкіше тхне!

Другий чоловік
Скаженій курві вріж по пиці!

Третій чоловік
Не зглянешся, як проковтнеш
Себе з гадючими словами...

Третя жінка
Геть розійшовся чоловік.

Третій чоловік
Йдемо за ним, та Він за нами...
Й віднині буде так повік...

Друга жінка
Ач розплодив думки вошиві —

І набубнявився сичем.
Фальшивий хрест, слова фальшиві,
Фальшива кров у ґрунт тече!
Повисне Він — і вознесеться!
А птаство — свиням не рідня.
Нам і півзвуку не минеться,
Та не врахується і дня
Усім отим, що сунуть слідом!

Юродивий
Бо птаство — свиням не рідня...

Третя жінка
Чи вдовольнишся ти обідом,
Який накриє солдатня?!

Перша жінка
Та замиріться, зведенючки!
Почім заводите людей?

Друга жінка
То підніми хреста на ручки
Й корми, як крихітку, з грудей!
Або підкинь отій повії,
Що держить свічку в руках.

Третя жінка
О Боже правий, що Він вдіяв?!

Друга жінка
Минув у домі мертвяка,
Який ще міг нас захистити.
Повії легша доля — блуд!

Третя жінка
Й через те Йому не жити?!
На праведних — неправий суд...

Друга жінка
Що квокчеш, праведна тетеря?
Невже забула, як три дні
Йому у слід змивали двері,
Аби не вкрав твоїх синів?
Де зараз лицарі від роду?
Поприкладалися до ран
Й гайнули з словом до народу?!
Сховав полову вістряган!
А хто, скажи, мою поверне?
А чи мене жбурне назад...

Юродивий
Попроростають мертві зерна
На попелищі мертвих втрат...

Прокула (*здалеку*)
Сестричко, любя, ти забула,
Що чаша горя не одна,
Й снує між стінами Прокула,
Й Прокруста ложе – то мана,
Страшніш любити осоружне...

Ісус. Не судіть, щоб і вас не судили; бо яким судом судити будете, таким же судять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють і вам...

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ ДРУГА
Прокула, Пілат

Прокула
Пілате, здрастуй! Занедужав?

Пілат (*здригається*)
В цвіту такі химерні сливи...

Прокула
Це заграє вже старість з мужем.
Ти старієш. Ти став лякливим...

Пілат
Ти ж сторожка, немов змія.
Твоя хода не знає зміни.

Прокула
У тім заслуга не моя.
І в цьому домі чують стіни...

Пілат
Облиш! Я завжди був лояльним
І чесно кесарю служив!

Прокула
Каліку випустили з спальні
Й пішли старцями ще до жнив.

Пілат
То все книжок твоїх хвороба,
То не придушені казки!

Прокула
Які найдки чорним хробам
З твоєї сипались руки...
Дрижать вони від перевтоми,
Кров випиває холод втрат...
Це місто нам служило домом,
А стане дибою, Пілат!

Пілат
Пророкувати вчишся в Того,
Що десь з безумцями бреде?

Прокула
Скажи, а ти боявся Бога,

Ти, найхоробріший з людей?
Та відступися вже від вікон —
Там гострить ніч свої ножі...

П і л а т
Пройшла роками з чоловіком,
Який за розумом лиш жив...

П р о к у л а
Невже й тебе Той Хлопчик вразив?
Тривожишся майбутнім днем?

П і л а т
Здається, сіє Він заразу,
Яку не випалиш й вогнем...

П р о к у л а
А, може Він несе те диво,
Якому тісно на землі?

П і л а т
Ти — жалібниця моя сива,
Та руки маєш замалі,
Щоб захистити всіх хороших.

П р о к у л а
Прошу тебе, не розпорошуй
Дорогоцінне те життя!

П і л а т
Піднявся вітер! Облетять
До ранку сливи. Шкода. Шкода.

П р о к у л а
З чим завтра вийдеш до народу?
Збери, благаю, волю й сили!

Пілат
Мене турбують тільки сливи,
Що облітають там в саду...

Прокула (*прислухаючись*)
Ведуть!
Ведуть Того, за Ким зболіло
Й змертвіло серце за ці дні!

Пілат
Ночам — від слив оббитих біло...
В чужому місті ми одні!

Прокула
Я не просила і за сина,
Ним заклинаю — захисти!

Пілат (*за вікно*)
То їх біда і їх провина!
Не впізнаю тебе! Це ти?..

Прокула
Не віддавай, Пілат, на муки!
Пілат, цілую твої руки...
(*нечутно щезає в тітьмі*)

Ісус (*ретроспективно*). Увійдьте тісними ворітьми, бо просторі ворота, і широка дорога, що веде до погібелі, — і нею багато хто ходить. Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, і маю таких, що знаходять її!

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ ТРЕТЯ
Пілат, Ісус

Пілат

Ти говоритимеш, що добрі.
А я скажу — мишва і сало!
Я їх побоїщем задобрив,
Та їм спини Твоєї мало!
Ти кажеш: світоч у безмежжі,
І тільки зір пітьма покрала?
Чому ж смиренної одежі
Й вінця тернового їм мало?!
Чому так люто гвалтувала
Юрба свого ж таки Месію?!
Все ненажерливості мало —
Чорніша чорних суховіїв...

Ісус

Ти знаєш сам...

Пілат

Ні, розкажи нам,
Невігласам зарозумілим,
Чому дорога йде по спинах
В братоубивстві неумілім
До Царства десь, колись, для когось?!

Ісус

З тобою розмовляє Логос
І про небесне, й про земне.

Пілат

Невже нас завтра не мине —
І ми пограємо в пророцтва?..

Ісус

Скрижальний камінь благородства
І віри з ночі проросте.

П і л а т

Ти навертаєш на пусте!
Я — тільки я, а люди — люди!
А на крові — кривава рада!

І с у с

Суди, Пілат, — ти не підсуден...

П і л а т

Коли Пілат Пілату зрадить...
Ми — кров в історію стару!
Ми — полюси, століття — відстань.
І граємо в одну ми гру:
Я вже не тут, а Ти — не звідси..
Величний — в малості своїй —
У радість виспівав скорботу!
Мені ж людський точити гній,
Людську розкопувать мерзоту!
Отим розбещеним жидам
На м'ясі власних же пророків
Минеться ніч — і я віддам
Короткий лік вогненних років!
Чому?

І с у с

Ти знаєш сам...

П і л а т

Бо їм потрібен судія!
І саме тут — не десь далеко,
Аби сказати — чистий я,
Не я крав яйця у лелеки?!
Бо ж знають всі — Хто відлетить!
І житло вигорить без бусла!
Душа, як віз старий скрипить...
Юпітер, зглянься! Ніч загусла!
До Ніг Твоїх слова блюю,
Що запеклися в середині!

Ісус
Пілате, я тебе люблю,
Тобі ще жити, я вже нині...

Пілат (*собі*).
Я випробовував межу
І знав, що силу давить сила.
Коли ж ту проковтнув іржу,
Яка і нутроці роз'їла?..
Гора родила мишеня
Й тепер трясеться від провини!
(*До Ісуса*).
Скажи, хто полем навмання
Нестиме тінь від домовини,
Аби було на хліб катам?!

Ісус
Ти знаєш сам...

Пілат
Чорти просіють те знання
Крізь лихоліть діряве сито.
Я — не господар, я — свиня
До столу тих таки неситих!
То кинь і ти в зіниці перцю...

Ісус
Пілат, цілую твоє серце...

Пілат
Мене живцем задавить тога...

КАРТИНА ТРЕТЯ

Дорога на Голгофу

Ісус, Симон, Юродивий, інші

Ісус (*ретроспективно*). Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас в одежі овечій, а в середині хижі вовки. По їхніх плодах ви впізнаєте їх. Бо ж хіба виноград на тернині збирають, або фіги з буряків? Так ото родить добрі плоди дерево добре, а дерево зле плоди робить лихі. Ото ж бо по їхніх плодах ви впізнаєте їх!

Симон

Коли ж насититься дорога?
Пливе у вічність хресний хід,
Лицем у ніч — супроти Бога,
Він йде на захід, я — на схід.
Ведуть Небесного до страти
Під стукіт лічених годин.
Як Чоловічеського взнати
Коли на вас і біль один?
Тобі здавалось, сів жито,
Чому ж повиросли ножі?
Чи варто нелюдям служити,
Коли Голгофу заслужив?
Не краще з полем переспати
Життя, де всяк собі гребє?..
Ти Той, який прийшов карати,
Чому ж покарано Тебе?..

Перший легіонер
Чи сторчаки тебе вхопили?

Другий легіонер
Гей, не лови, собако, гав!

Жінка
О, Боже! Боже! Дай нам сили!

Ісус (до Симона).
Ти сам сказав!
(Падає).

Перший легіонер
Дива, прорізалось німому!

Симон
Йому погано! Він зомлів!

Третій легіонер
То хай макітриться й самому!

Другий легіонер
Хвала дурителю голів!

Жінка
Ким відкупили ви Варавву?

Симон
Геть! Розступіться!

Перший легіонер
Не займай!

Другий легіонер
Сконає, клятий, до забави,
А потім хтось відповідай!

Симон
Невже усі тут подуріли?
Перепилися всі слізьми?!

Жінка
О, Боже! Боже! Дай нам сили!

Симон
Чи є ще люди між людьми?!

Перший легіонер
Прийшов Спасителя спаситель!
Влізай в наритник, рятівник!

Другий легіонер
З одного сьорбайте корита!
(*Кидають Симона до ніг Ісуса*).

Юродивий
Дивіться! Сонце верне лик!

Перший легіонер (*пробує підняти хрест*).
Що впав — не дивно.

Ісус
Пити... Пити...

Третій легіонер
Той бовдур вимочив бревно!

Другий легіонер (*до Симона*).
Відкрило рота, щоб смердіти,
І ти, і рід твій є лайно!

Перший легіонер (*на Симона*)
Здеріть сорочку! Хай тріпоче
Він дерев'яними крильми!

Другий легіонер
Вином Спасителя попотчуй,
Спасенний будеш не людьми!
(*Хлюпає оцет в лице Ісуса*).

Перший легіонер
Ці селюки, як бидло, вперті.

Другий легіонер
То хай за Пастирем бреде!

Юродивий
Ти доведеш Його до смерті,
А Він в безсмертя поведе...

Перший легіонер
Отак удвох — і до могили!

Другий легіонер (*штурхає Симона*).
Щоб жовчю вихаркав цей день!

Жінка
О, Боже, Боже! Дай нам сили!

Третій легіонер
Рушай скоріш! Закляк, мов пень!

Ісус
Цілую руки твої грубі,
Додаток ношам не важкий.

Симон
Які пекучі Твої губи,
Які важкі Твої віжки!

Юродивий
Дивись, Небесний, хлопчик плаче,
Яка дитина цей вояк!

Симон
Душа, як сонечко, гаряча,
Як вічна крига — Тінь Твоя!

Юродивий
Людську провіяно полову —
Летить сміття в Армагедон...

Ісус
Не віддаєш, то втримай слово!

Благословенним будь, Симон,
І їх, злостивих, не суди...

Ю р о д и в и й
Дим!!!

Дим на попа здіймає місто!
Каміння зболено шкварчить!
І муку місить смерть на тісто —
До столу вічних калачі...
Ти, що збудований на крові,
В гордині звівся над усім.
Сліпа сова очима ловить
Твої дими, Єрусалим!

І сус. Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною,
за собою ридайте й за своїми дітьми! Бо ось дні
настають, коли скажуть: «Блаженні не плідні, та
утроби, які не родили, і груди, які ще не годува-
ли...» Тоді стануть казати горам: «Покрийте нас!
Бо коли таке роблять зеленому дереву, то що бу-
де сухому?»

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ ЧЕТВЕРТА К а й я ф а , А н н а

А н н а
То втягне голову у плечі,
Волосся дибки — чистий вовк,
І довго щось собі лопоче,
І в крик кричить... Не візьму в толк —
Він буде свідчити на людях?
Боюсь! Непевний молодець!

К а й я ф а (*сміється*).
Нема потреби у Іуді!
А шию тягне гаманець.

Вже шворка витягнулась змієм
І капа слиною на гріх...

А н н а
Я застарий. Не розумію.

К а й я ф а
Ми призвемо у свідки всіх,
Але це буде трохи згодом...
Щоб хтось хутчіш не заорав,
Уранці ти складеш угоду
На землю, спадок Гончара!

А н н а
На кривні — крити голодранців?
Нечиста б сила їх взяла!

К а й я ф а
Читати треб мудрих старців —
Там передбачені діла.

А н н а
То виверти, лукаві штуки.
Надигав ти Пандори міх?..

К а й я ф а
Ти гроші кинув з рук на руки?
Поглянь, прилипли до твоїх!

А н н а
А що, як я на перешкоді
Твоїм заплутаним ділам?

К а й я ф а
Прости мій тестю, годі! Годі!
Нам розігнати цей бедлам,
А там помріємо про спокій,
Про схованку на схилі літ...

А н н а

Безока лапає за боки...
Це, певно, мій останній хід...

К а й я ф а

Яйце і курка. Демос — деус.
Першопочаток і кінець.
Господар той, чиї ідеї,
Відчувши мідь, стають на герць
Й перемагають! Косо-киво,
Супроти всіх і попри все!
Від милосерді юродивих
Зотлілим трупиком несе.
Народ простує за богами!
Пішли вони й останній щез.
Не Позавчора поміж нами,
А Те, що за межею меж!
А ти жалієшся на зуби...

А н н а

Я вже не ферзь. Пішак у грі...
Як холодно... Мов йдеш на згубу...

К а й я ф а

Воздасться праведним в горі!
Вже камінь кинуто — не спиниш.
Я надішлю тобі хутра.

А н н а

Когтиста лапа лапа спину,
Крізь ребра лізе до нутра.
Зроблю, як хочеш ти і небо...
І ляже каменем вина...

К а й я ф а

Мені не так багато треба,
Один за всіх — то не ціна!

Виходить назустріч Ісус. Довго вдивляються один в одного.

Анна (до Ісуса).
Ти наробив багато дива
І стежку легко протоптав.
Та доля жіноча зрадлива
Й добро розтринькала застав...
Це я про що? Як давить скроні —
Не проковтнути хліба шмат...
Пройшли не сотні крізь долоні —
І всякий крав... І всякий — брат?
Й мою ти вигоїв болячку,
Та полюбляє хто борги?
Не кращий й я. Чекай, віддячу —
Пущу подяку на торги...
По закутках навчав, по ночах?
Людський язик не встережеш!
Свою дорогу напропорочив
І кажуть всюди — нашу теж?

Ісус. Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі і у храмах, куди всі іудеї збираються, а там-емно я нічого не говорив.

Анна
І приміряв одежу вбогу?
Не тисне, Хлопчику, в плечах?
Людей доводив до Порогу,
А за Порогом ніч і страх?
Ти захотів — і забагато!
А плата — вітер в кулаках?
Де учні? Наче цуценята
Позатаинались у кутках?
А може, Серце Суверенне,
Плете облуду, мов язик?
І, зрозумівши міру скверни,
І найдурніший в тінях зник?

Ісус. Чого ти питаєш мене? Попитайся тих, що чули, що я їм говорив. Отже знають вони, про що я говорив.

Перший фарисей
Отямся, дурню навіжений!
Про що верзеш і перед ким?!

Другий фарисей
Дивись, ще й либється блаженно
До чистих вищербком гнилим!
(*Б'є Ісуса по щоці*).

Ісус. Якщо я зле показав, покажи, що те зле. Коли ж добре — за що мене б'єш?

Анна
Не смійте, геть! Мій бог, захворюю...
О, коло замкнених проклять!
Цього в'яжіть і у Преторію...
А втім... Вкусить захоче й зять,
І неодмінно тільки першим...
Усюди першим... І в котлі...
Скажи мені, що то за вершник
На золотому неба тлі?!
На золотій завісі неба...
Не говори! Ні... Ні... Не треба...
(*похитуючись, виходить*)

Ісус (*ретроспективно*). Отче, як волієш, пронеси мимо цю чашу! Та про те не Моя, а Твоя хай зостанеться воля! Чого ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу!

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ П'ЯТА
Кайяфа, Ісус, фарисеї

К а й я ф а
От і зустрілися. Не лаєш,
Що до пори пшеницю жнуть?..
Пророцтвам, бач, допомагаю
Здійснитись. Знаючи ціну
І тим далеким, позабутим
Й свіженьким, також і своїм...
Не сьорбав, правда, з Твого бутля
І хлібця з рук Твоїх не їв.
Шкода. Тепер не надолужиш,
Бо Вас запрошують Пілат..
Що, як котисько, очі мружиш?
Не для Твого горла шмат.
Забув, що в нас один Учитель...
З однеї кузні і ножі...
Прости на бога, Ти ж — Спаситель!
Кого й від кого — докажи!
Мовчиш? Мовчи, так і годиться!
Дурити легко немовлят!
Це ж треба — пір'я від синиці
Він продавав, як журавля!
Прозрілі очі — сліпне розум!
Звелися ноги — серце стій!
Ти торохтів розбитим возом,
Збирала ж порох золотий
Ота юрба сліпців нещасна!
Я відступлюсь, вона заб'є..
Пророк іде й відходить вчасно,
Коли він істинно ним є.
А Ти штовхаєш на доноси,
Ти скочив в них, мов в реп'яхи!
Кого з сліпців у царство просиш?
Безцінне слово для глухих!
Талановито граєш, вправно!

Он стариган — і то зомлів...
А хто тобі надав це право,
Намісник Бога на землі?!

Ісус. Коли я вам скажу — не повірите ви. А коли
й поспитаю вас я — не дасте мені відповіді. Неза-
баром Син Людський сидітиме по правиці Сили
Божої.

К а й я ф а
Щоб не дожити до свини!
Щоб прокляла мене сім'я!
То Ти і є Господній Син?

Ісус
Самі ви скажете, що Я.

К а й я ф а
Простіть мене, що я лукавив
Тут від початку до кінця —
Заради істинної слави,
Заради нашого Творця!
Любові ждете ви від Цього?!
То краще вішайте гаплик
І вішайтесь! Він йде на Бога.
Ось святотатства чорний лик!!!

Перший фарисей
Талановито грав Він, вправно...

Третій фарисей
Отцю Небесному молись!

Другий фарисей
То ж допоможем, тільки й справи,
Йому над нами вознестись!

Перший фарисей
Ти мав усіх нас за куріпок,
А Сам був півнем на току?

Другий фарисей
Женить Його по колу ціпом,
Ну, спробуй, спробуй, пророкуй!!!
(Влаштувають Ісусу «п'ятий кут»).

Ісус. Єрусалиме, Єрусалиме, що повбивав пророків і камінням повбиваєш, посланих до тебе!
Скільки разів хотів я зібрати дітей твоїх, як птах збирає пташенят своїх під крила, і ви не схотіли!

РЕМІНІСЦЕНЦІЯ ШОСТА
Пілат, Кайяфа, Ісус, фарисеї

Пілат
Я не знаходжу в Нім провини!

Третій фарисей
Людей Він топить у гріхах!

Другий фарисей
Себе Він зве Господнім Сином!

Перший фарисей
На Царство Боже зазіха!

Пілат
У чому тут протизаконність?
Не вбив. Не крав. Не гвалтував.
А Моїсеева Іконність
Не входить в кодекс римських прав!

Кайяфа
Я спершу мушу нагадати,
Що ти є кесаря слуга!
Хай захлинеться словом мати,
І жінка повзає в ногах —

Над серцем маєш мати владу,
А жалість викинь за вікно!
Ти — охоронець винограду,
І кесар стягне за вино!
За втрати кров'ю покарає!
Недобитки підуть в старці!

Перший фарисей
Той спокушав не тільки раєм!
Воздасться, каже, й в світі сім,
Й того не довго часу ждати...

Третій фарисей
Підняв Він Господа на срам!

Перший фарисей
Він відмовляє нас від плати
Податків кесарю й на храм!

Другий фарисей
Він отруїв всю Іудею!

Перший фарисей
Для Нього і святинь нема!

Третій фарисей
Сміття пливе за течією...

Кайяфа
Повзе країною чума!
Вважає кесар тебе другом,
То ж відведи страшний удар!

Пілат
Невже Ти — Цар цим недолугим,
Безстидним, сірим — Світлий Цар?!
Та до зірок коротша відстань,
Ніж між Тобою і людьми!

Ісус

Так, Царствіє Моє не звідси...
Та виринає день з п'тьми...

Пілат

Громи небесні не почують —
У дзвони всіх світів дзвони.
Тебе і вдягнуть, і збичують,
Та не натішаться вони!
Про біле — білим Ірод свідчив,
Не піднялась на зле рука...
А Він вам — батько, я вам — вітчим,
Хто правди в вітчима шука?
А стоїте на тім, що винний.
Його у вас не одберу.
Ви затопчіть Його, як свині,
Й насипте ще одну гору!..

Третій фарисей

Нам не дозволено вбивати...

Перший фарисей

Узнає Рим про заколот!

Пілат

Ви — хрест довічний на Пілата
Кладете, гнидячий народ?!
Чого мовчиш?! Вони стіною
Стоять за смерть Твою! А стид —
Проляже гадом преді мною,
І кров'ю зв'яже з кодлом гнид!
Я скористаюсь давнім правом —
Прошу, зостаньтеся людьми!

Всі

Варавву нам! Віддай Варавву!

К а й я ф а
А Самозванця розіпни!

Перший фарисей
Не то ми кесарю докажем,
Що ви в один впряглися віз!

Другий фарисей
Він їх потилицями зв'яже!
Юдей до римляна доріс!

П і л а т
Здавлю я гнів, щоб повторити:
Один — Месія, другий — кат!
Ви вивертаєте корито
Із кров'ю власних немовлят!
Страшного роду — чорна справа,
Бруд під ногами — то сини!

В с і
Варавву нам! Живи, Варавво!
Розпни Того! Розни! Розни!

П і л а т
Невже ви справді всі поглотили?!
Яка вас гадина сосе?..

Другий фарисей
Здыхає Рим! Від Риму тухлим
По всіх провінціях несе!!!

В с і
Варавву нам! Віддай Варавву!

Третій фарисей
Ісуса місце — на хресті!

К а й я ф а
Во славу Господа! Во славу
Дощі проллються золоті!

Пілат

Хай буде так... Вмиваю руки...
Змиваю чорний гріх з руки...
Ви — нелюди! Голодні суки,
Яких не втішать і вовки!
Порвуть вас власні цуценята.
І жодна кара не мине.
І прокляне утробу мати.
І батько чресла прокляне.
І не застане Післязавтра,
Гріх повертається в Тоді!
Ви уподобитеся варті,
Що стереже лице в воді...
Мені не ждять на допомогу
Ні білих крил, ні чорних крил.
Земного кинув я під ноги,
І Неба серцем не прикрив...

КАРТИНА ЧЕТВЕРТА

Голгофа, Всі

Ісус. Отче, відпусти їм, бо не відають, що чинять вони.

Перша жінка
О, Боже! Боже! Дай нам сили!

Перший чоловік
Завис і каркає, мов крук.

Третій чоловік
Тобі ж півкроку до могили!

Друга жінка
Зійди, Милесенький, до рук!

Перший чоловік
Зійди з хреста, коли Ти — Божий!

Другий чоловік
Танцює гопки Твоя рать!

Третя жінка
Отямтесь, люди! Так негоже!

Третій чоловік
Негоже смертника займають!
Він вже нікому не належить,
І Бог один — Йому суддя!

Другий чоловік *(на Третього)*.
І крокодилів мучить нежить.

Перший чоловік
Розкрився мітрами будяк!

Всі
Зійди! Зійди! Яви нам чудо!

Третя жінка
Молись, Спасителю, за нас...

Перша жінка
О, Господи, хто нас розбудить?!

Третій чоловік
Коли прийде останній час,
Куди ми підемо з гріхами?..

Перший чоловік
Он підгляда Ілля з-за хмар!

Всі
Ти — Цар над нами! Цар — над нами!
Возрадуйся, Пресвітлий Цар!

Перший чоловік
А, може, Серце, хочеш пити?

Другий чоловік
Ти жовцю оцт Йому приправ!

Перша жінка
Малими б вмерти, кляті діти,
Вас Бог на розум покарав!

К а й я ф а
Ви, як ягнята, тут безжурні,
А вовк уже серед отар!
Пілат пошив усіх нас в дурні!
Читайте напис!

Перший чоловік
Дійсно, — «Цар...»

К а й я ф а
Читай!

Перший чоловік
«Ісус — Цар Юдейський!»

Третій чоловік
Причім тут ми! Ми — сторона!

К а й я ф а
На стид — цей напис по-гебрейськи!
На сміх — ось грецькі письмена.
В латинській — постріли розплати,
І кожен з нас — ходяча ціль!
Стривай же, римлянин затятий!
Коли задовго в морі штить,
Тоді чекай невдовзі бурі...
(до Першого чоловіка)
Повзи до Риму на уклін!
Проси смиренно — не обурюй!

Аби змінив свій напис він.
Змінив лише частину мови!
І стій стіною — на живіт...

Третя жінка
Невже ще можна вас обмовить?!
По самі вуха ви в крові!

Голос Першого злодія
Пусти, Спасителю, на волю!
Хай закурить за нами дим!!!

Голос Другого злодія
Його не слухай — то від болю..
Згадай лиш в Царствії Твоїм
Мене — останнього з останніх,
Мене — найнижчого — згадай!..

Юродивий
Іде на землю ангел ранній
За першим праведником в рай!

Ісус. По правді скажу тобі: ти будеш сьогодні зі мною в раю.

Друга жінка
Не оскверняй востаннє Небо!

Перша жінка
До Нього вам не дорости!

Третій чоловік
А, може, так воно і треба —
І поміж нами йшов Святий?

Юродивий
О, люди, люди — хто розсудить?
Світи — від свічки зайнялись!

Чи все це буде — й не розбудить!
Чи все це сталося колись?..

Перша жінка
Що Він сказав?

Друга жінка
Сказав Він: "Прагну!"
Подайте з мирою вина!!!

Другий чоловік
Він питиме сірчану магму!

Третій чоловік
А щоб наївся ти лайна
Й набив їм чрево ненаситне!
Вже судія Йому — не ми...

Юродивий
Он Сонце — Сонце неумите
Його вмивається слізьми!!!

Третій чоловік
О, Боже, Боже, всі останні...
Побили перших між людьми...

Ісус. Елі, Елі, лама савахфані!

Юродивий
«Боже мій, Боже мій, нащо мене Ти покинув!»

Третя жінка
Він кинув нас?!

Ісус
Усе... Здійснилось!

Перша жінка
Звільнилась пташечка від пут...

Юродивий
Яви! Яви останню милість!
Скажи нам, що здійснилось тут?
ЗДІЙСНИЛОСЬ — ЩО?
ЩО — ТУТ — ЗДІЙСНИЛОСЬ? — ЩО?!!

ЕПІЛОГ
Пілат, Прокула

Пілат
Жени палюгами від дому
На гробовище чорних гав!
Я не зміню ані півкоми,
Я написав — що написав!!!
Ще... Замов плити могильну...
Хай продовбуть на сміх чортам,
Що найсильніший, мов, із сильних,
Втопив себе в багнюці сам!
(*В Небо*).
Я — Одисей до Твого раю!
Осліпни з сорому, Гомер!
Не знаю, де нас поховують,
Та взнав при сонці, де помер...

Прокула
Тобі казав Він — не підсуден...
Він — дома... Він — на Небесах...

Пілат
Когорта місце це розбудить,
Аби навек заколисать!!!
(*Отямившись*).
Це з гнойовища лізуть тіні
І за собою тягнуть сказ...
Ще буде! Буде Вознесіння!
Та Вознесіння не про нас!
(*Прислуховавшись*).

Послухай... Степом... суне паства...
Під чобітьми... хриплять віки...

Пр о к у л а
...То падає... й не може впасти...
Й обняти землю... Залегкий...

Тяжко вдивляються в ніч...